

VERSLAG ARCHITECTUURRAAD 20-01-2022

Aanwezig: Bram Gaakeer (OCW), Tom van Veen (SURF), Jennifer Moesker (Studielink), Brian Dommissie (Kennisnet, PO/VO) Edwin Verwoerd (Iddink, VDOD), Gerald Groot Roessink (DUO – tot 1500), Dirk Linden (Kennisnet, CTO), Remco de Boer, Mark de Jong (Inholland, Architectenberaad HORA), Leon Sprooten (MORA, MBO Digitaal), Nassreddine Oufkir (CvTE), Joris Dirks (Studielink), Robin van Rootseler en Pieter Ruempol (beide GEU), Remco de Boer, Joeri van Es (Bureau Edustandaard/Kennisnet), Henk Nijstad (Bureau Edustandaard/Kennisnet).

Gastsprekers: Jaap van den Berg en Jan Willem van Veen (DUO, namens Datakamer), Hestia Monster (Kennisnet)

Afwezig: Arjan Aarnink (CITO), H-P Köhler | VDOD, Pieter Ruempol (GEU), Marc Berenschot (Utwente, namens het HORA Architectenberaad)

Alle hieronder genoemde presentaties en het verslag staan op de pagina van de betreffende bijeenkomst op www.edustandaard.nl/architectuurraad/.

1. OPENING, MEDEDELINGEN, NOTULEN, AGENDA

De voorzitter heet iedereen welkom via deze Teams-bijeenkomst, en speciaal onze gastsprekers en nieuwe leden.

De voorgestelde agenda wordt overgenomen. De notulen van oktober 2021 worden vastgesteld. Brian Dommissie vraagt meer aandacht voor de actiepunten, dat wordt voor de volgende keer opgepakt.

2. INTRODUCTIE: KETENREFERENTIEARCHITECTUUR GEGEVENSPLATFORM ONDERWIJS

Jaap van den Berg en Jan Willem van Veen presenteren namens de Datakamer een voorstel en eerste aanzet voor het ontwikkelen van een ketenarchitectuur voor het uitwisselen van (onderzoeks-)gegevens. Aanleiding hiervoor is dat er in de ketens heel veel gegevens worden uitgewisseld, maar niet altijd op een toekomstvaste manier. Specifiek speelt de kwestie van de '1-cijferbestanden', waarbij duidelijk wordt dat de huidige manier niet leidt tot veel onduidelijkheid en daardoor verloren tijd. De WRO (Wet Registratie Onderwijsdeelnemers) geeft hier duidelijke richting, maar zegt niets over hoe er uitgewisseld moet worden. Jaap en Jan Willem geven namens de Datakamer aan dat het belangrijk is dat vanuit de architectuurfunctie de handschoen wordt opgepakt voor een deugdelijke uitwisselarchitectuur, waarbij de juristen optimaal worden ondersteund. In de huidige situatie is dit niet het geval, want de uitwisselafspraken zijn nu vooral gedreven door verouderde software, de juridische implicaties en de mogelijkheden die men ziet.

edustandaard

De Architectuurraad is zeer te spreken over dit initiatief, en herkent deze situatie ook van harte. Edwin Verwoerd is nieuwsgierig naar de inhoud. Leo Sprooten geeft aan dat deze beweging al breed in gang is gezet, en dat dit hier prima bij aansluit. Joris Dirks geeft aan namens Studielink ook hierin geïnteresseerd te zijn. Bram Gaakeer licht toe dat de Datakamer via Fons Dingelstad de mogelijkheid heeft om een bestuurlijke link te maken met Edustandaard. Er wordt opgemerkt dat er al een architectuur is voor 'harde' onderzoeksgegevens, wellicht kan hierbij worden aangesloten. Het is belangrijk dat deze architectuur ontwikkeld en gedragen wordt vanuit een ketenbrede insteek, en niet alleen vanuit DUO. Dat is precies hoe Jaap en Jan Willem dit hebben opgepakt. Jan Willem geeft aan dat er allerlei manieren zijn om met veel meer maatwerk gegevens beschikbaar te stellen conform AVG, bijv. anonimiseren, pseudonimisering en het synthetiseren van informatie. Dit biedt veel mogelijkheden als alternatief op bijv. de veelgebruikte (push-)bulktransacties.

Leo Sprooten legt de link met de gegevenslaag van de te ontwikkelen architectuur: hier moet vanzelfsprekend gebruik worden gemaakt van de ROSA Begrippenmodellen zoals die nu binnen het ROSA Revisie-traject worden ontwikkeld. Op aanvraag van Dirk Linden geeft Jaap aan dat de scope veel breder is dan alleen onderzoeksgegevens voor verantwoording en sturing, maar dat daar wel de aanleiding lag en ook de urgentie. Jaap geeft aan dat onder de term 'gegevensplatform' een 'samenwerkingsverband' wordt verstaan, dus niet een ketenvoorziening. Tom van Veen legt tenslotte nog de link met het onderdeel Research Data Management als onderdeel van de HOSA: ook hier zitten veel raakvlakken. De Architectuurraad besluit dat het nuttig is om snel een ROSA-scan uit te voeren en de volgende bijeenkomst te bespreken. Daarnaast wil men graag de documentatie van Jaap en Jan Willem ontvangen.

Besluiten en actiepunten:

- De Architectuurraad schaart zich achter het initiatief van de Datakamer en wil hier graag aan meewerken.
- Actiepunt: uitvoeren ROSA-scan, voor de bijeenkomst in april 2022
- Actiepunt: rondsturen documentatie
- Actiepunt: voorbereiden betrekken van de Standaardisatieraad

3. INTRODUCTIE ONTWIKKELINGEN BIJ STICHTING SEM

SEM bestaat uit private kant in het leermiddelendomein voor VO en MBO die diensten, producten en voorzieningen leveren. Die private kant bestaat bijvoorbeeld uit uitgeverijen, distributeurs, portalen, etc. De stichting houdt zich bezig met de educatieve contentketen. SEM staat in voor realtime, transparante en laagdrempelige gegevensuitwisseling. Edwin Verwoerd geeft aan dat er bij Stichting SEM naast het Programma Start Schooljaar ook wordt geïnvesteerd in een modernisering en vereenvoudiging van de leermiddelenketen naar een ecosysteem. In de huidige situatie vinden bulktransacties vaak in nachtelijke batches plaats. De visie is om het leerproces veel meer op maat, realtime, voor de juiste leerling op het juiste moment in te kunnen richten. De scope heeft daarmee grote overlap met de huidige Distributie en Toegang-standaard. De Architectuurraad is positief over de geschetste innovatieve aanpak, die is van grote toegevoegde waarde in het leermiddelendomein. Dirk Linden geeft aan dat het heel goed werk betreft op basis van goede overwegingen, en dat het wel heel groot een veelomvattend is. Bram Gaakeer suggereert dat het verstandig is om architectuur en standaarden meer uit elkaar te trekken. Het is ook nodig om op enig moment de relatie met wat er al aan architectuur en standaarden is, te leggen. Brian Domnisse wil heel graag samenwerken om binnen ROSA Revisie deze (sub-)ketenprocessen te verkennen om hiermee de ROSA te verbeteren. Tot slot, merkt Nassreddine Oufkir op dat het goed is om te kijken welke ketenfuncties en processen worden geraakt om zo de juiste partijen aan te kunnen haken.

edustandaard

Besluiten en actiepunten:

- € Actiepunt: bepalen van de ketenprocessen met de bijbehorende ketenstappen in relatie tot ROSA Revisie (Edwin / Brian – ROSA Revisie-project)
- € Actiepunt: sparren over en expliciet maken van Architectuur en architectuurprincipes (Bureau Edustandaard / Edwin)

4. UPDATE VOORTGANG VERNIEUWING ENTREE FEDERATIE

In april 2021 kondigde Hestia Monster, productowner bij Kennisnet van de ENTREE Federatie, een vernieuwingsproject aan. Dit werd ondersteund door een [ROSA-scan ENTREE Federatie](#). Hestia praat nu de Architectuurraad bij over de voortgang. Ze geeft aan dat naast de nieuwe Open(ID)-Conext ook de SAML koppeling blijft bestaan, alleen voor serviceproviders. De Architectuurraad geeft aan het te waarderen dat een belangrijke ketenvoorziening zoals de Entree Federatie de Architectuurraad goed op de hoogte houdt van ontwikkelingen.

5. UPDATE REVISIE ROSA

Brian Domnisse praat de Architectuurraad bij over de voortgang van het project ROSA Revisie. Onder andere heeft de Standaardisatieraad, waar dit project geagendeerd was op de bijeenkomst begin december, aangegeven graag de rol van formele opdrachtgever op zich te willen nemen. Uiteraard blijft de Architectuurraad de inhoudelijk hoeder van dit traject, en leunt de Standaardisatieraad zwaar op haar adviezen hierover.

In de maandelijkse bijeenkomsten van het project met het QA-team (Quality Assurance), waar vertegenwoordigers van HORA, MORA, FORA, DUO en OCW zitten, zijn uitgangspunten vastgesteld die veel meer invulling gaan geven aan de onderlinge samenhang en samenwerking tussen de RA's. Henk Nijstad, voorzitter van de AR, geeft aan tevreden te zijn met de uitgangspunten, omdat deze een mooie basis vormen voor samenwerking en samenhang. Referentiecomponenten die in meerdere sectoren voorkomen, worden in de ROSA beschreven (Generieke referentiecomponenten) waarbij de SRA's (Sectorale ReferentieArchitecturen) daarnaar gaan verwijzen. Hetzelfde geldt voor ketenvoorzieningen. Ook is afgesproken om de metamodellen van alle RA's met elkaar in lijn te brengen. Leon Sprooten geeft aan dat er een sterke wil aanwezig om verregaand samen te werken en af te stemmen. Eerst hebben de sectoren binnen het onderwijs een goede basis gelegd voor zichzelf, maar nu is de tijd voor harmonisatie rijp. Dirk Linden is ook blij met deze aggregatie in de ROSA. Hij vraagt zich af hoe de governance bij de SRA's is ingericht. Daarbij is hij benieuwd naar hoe bijvoorbeeld het goedkeurings- en adoptieproces verloopt. Brian geeft aan dat het werkpakket Governance hier dit in kaart gaat brengen. Zijn verwachting is dat elke SRA zijn eigen governanceprocessen met belanghebbenden kent. Joeri van Es voegt hieraan toe dat er ook werksessies zullen worden georganiseerd met de SRA's om over governance te praten.

edustandaard

Bram Gaakeer geeft aan dat de werkgroep Toegang zijn eigen architectuur-onderdelen direct in de nieuwe ROSA wil gaan bijhouden en beheren.

Brian geeft aan dat er op dit moment binnen het project ook hard wordt gewerkt aan hoe er met (keten)informatie- en begrippenmodellen omgegaan kan worden. Het handzame startpunt hiervoor is de modellenmatrix van AMIGO die hiervoor al langere tijd wordt gebruikt (slide 8 van zijn presentatie). Het QA-team stelt, naast andere zaken, voor om toe te werken naar een normatieve Begrippenmodel met ROSA-begrippen. Dit zijn relevante begrippen die in conceptuele en andere ketenmodellen worden gebruikt voor uitwisselingen. Normatief betekent dat gegeven de context, de begrippen in principe gebruikt moeten worden door ketenpartijen voor ketenuitwisselingen, tenzij er een plausibele uitleg is om af te wijken (PTOLU). Dit is een grote stap met impact, daarom heeft het QA-team aangegeven dat de Begrippenmodel ook door de Standaardisatieraad moet worden bekrachtigd. De Architectuurraad juicht dit toe. Edwin Verwoerd onderstreept dat, hij geeft aan graag ook de inhoudelijke begrippen en modellen te willen kennen. Dirk Linden voegt toe dat er alle ruimte blijft in een SRA om eigen begrippen te gebruiken, maar waar er ketenuitwisseling is er van de ROSA begrippen gebruik zou kunnen worden gemaakt. Dat zal er ook toe leiden dat binnen een SRA deze ketenbegrippen gebruikt worden als de context past. Bram Gaakeer geeft aan dat dit in feite binnen de AMIGO-methodiek al gemeengoed is: hergebruik, en bij afwijking geldt een grondige uitleg. Leon Sprooten geeft aan dat dit grote consequenties heeft voor de RA's en dat het ook veel tijd zal kosten deze hier volledig op aan te passen. Maar dat het noodzakelijk is gegeven bijvoorbeeld de sectoroverstijgende toepassingen zoals Leven lang ontwikkelen en overdachtsinformatie.

Besluit: de Architectuurraad adviseert positief over het normatief maken van de in ontwikkeling zijnde ROSA-Begrippenmodel. Wel wil de Architectuurraad graag inhoudelijk nauwkeurig meekijken en dus goed inzage in de ROSA-modellen en ROSA-begrippen.

Actiepunt: Brian stelt een memo op voor de Standaardisatieraad om ter besluitvorming voor de leggen, namens Architectuurraad en QA-team

De URL naar de wiki van ROSA Revisie is:

https://rosa2.test3.wikixl.nl/index.php/ROSA_in_context#Uitgangspunten

6. IN BEHEERNAME RIO – REGISTER INSTELLINGEN EN OPLEIDINGEN (CANONIEKE MODELLEN)

Brian Domnisse (Kennisnet) brengt samen met Jelle Nauta (DUO) deze belangrijke standaard in bij de Architectuurraad, zodat die de Standaardisatieraad kan adviseren over de in beheer name in haar bijeenkomst van 24 maart 2022. Brian geeft aan dat de standaard ontwikkeld is in het kader van het Programma Doorontwikkelen BRON en dat die ook al sinds 2019 is geïmplementeerd en wordt gebruikt in het vo en mbo. Afgelopen jaar zijn ook voor het po, het ho en alle non-formele opleidingen in het kader van de STAP-regeling de modellen verder uitgewerkt en geïmplementeerd. De standaard is al een aantal jaren geregistreerd bij Edustandaard en zou nu, nu het Programma Doorontwikkelen BRON op 31-12 -201 is beëindigd, formeel in beheer genomen kunnen worden. De voormalige opdrachtgever vanuit OCW van het programma heeft die aanvraag vorig jaar gedaan bij Edustandaard. De standaard gaat beheerd worden door een nieuw op te richten werkgroep Registratie Instellingen en Opleidingen (RIO), dat deels een voortzetting zal zijn van de analysegroep

edustandaard

die in het kader van het programma de afgelopen jaren aan de standaard heeft gewerkt. Hierin zijn vertegenwoordigers vanuit diverse disciplines van DUO, Inspectie van het Onderwijs en Kennisnet vertegenwoordigd, aangevuld met andere stakeholders (zie ook het beheermodel).

De afgelopen jaren zijn diverse ROSA-scans uitgevoerd en als basis gebruikt voor advies door de Architectuurraad. In 2016 is de RIO standaard zelf gescand, toen deze nog in ontwikkeling was. De adviezen en opmerkingen die toen zijn gemaakt zijn in de loop der jaren onderdeel geworden van de standaard.

In 2018 is er een scan geweest op het RIO Register dat werd ontwikkeld i.c.m. de standaard. Daar kwamen toen nog bevindingen uit waarvan niet direct bekend was hoe daar opvolging aan kon worden gegeven.

In juni 2020 is er een scan op de RIO-ontsluiting (via Linked Data) uitgevoerd.

Deze zijn allemaal te vinden via https://rosa.wikixl.nl/index.php/ROSA_Architectuurscan. Daarnaast is er door Bureau Edustandaard een advies uitgebracht dat deze week aan de Architectuurraad is verstrekt.

Nassreddine Oufkir vraagt hoe het Register zich verhoudt tot de standaard, hij geeft aan bepaalde afwijkingen te vrezen. Als voorbeeld geeft hij de begrippen/objecten die in het kader van Taal gaat met de tijd mee verplicht zijn geworden om te gebruiken. Jelle Nauta legt uit dat het Register inderdaad kan afwijken van de standaard. De standaard bestaat uit canonieke modellen waarin bepaalde zaken niet verder zijn gespecificeerd (bijv. kardinaliteit) die voor een implementatie wel van belang zijn om vast te leggen. Andere zaken die in de standaard zijn vastgelegd en vastgesteld, kunnen tijdelijk in de implementaties afwijken maar daarvan is het de bedoeling dat deze in een toekomstige release worden meegenomen. Dit laatste sluit aan bij de opmerking (advies) van Bureau Edustandaard om het RIO Register, als belangrijkste implementatie van de RIO-standaard, via een ROSA-scan ter tafel te brengen bij de Architectuurraad. Dit wordt o.a. gedaan om inzicht te krijgen op de samenhang van Register en standaard.

Bram Gaakeer verwoordt de algemene opinie van de Architectuurraad: de standaard is al jaren goed in beeld bij de Architectuurraad, dus een positief advies over in beheername is op zijn plek. Tevens is het logisch om ook de belangrijkste implementatie, het RIO Register, nog aan een kwaliteitsscan te onderwerpen. Dan zal blijken in hoeverre die compliant is met de standaard. Leon Sprooten geeft aan dat de opzet van de RIO-modellen helemaal in lijn is met het raamwerk van de conceptuele- en begrippenmodellen zoals die nu in de ROSA Revisie worden uitgewerkt.

Het is verder essentieel en een bewuste keuze om Register en de standaard uit elkaar te trekken en het register te baseren op een eigen informatiemodel. De standaard heeft een breder toepassings(gebruik)gebied dan het RIO Register. Jelle Nauta legt uit dat DUO de registerhouder is, maar dat meerdere partijen verantwoordelijk zijn die over de inhoud van het RIO Register. Daarom is voor het register een beheermodel ingericht dat hier recht aan doet. Brian geeft aan dat op het gebied van beheer het CAB, het Change Advisory Board, een belangrijke rol speelt. Wijzigingen ten aanzien van bepaalde functionaliteiten kunnen zowel impact hebben op het register, als op de standaard. In dit geval zal het CAB aan de werkgroep vragen een impactanalyse uit te voeren en vragen om een advies van de Architectuurraad. Het CAB heeft derhalve in het standaardisatieproces ook een belangrijke rol. Zowel als aanjager van veranderingen, als beoordelaar van aanpassingen in de modellen. Dit gremium staat nog niet letterlijk in het beheermodel vermeld. Advies van Bureau Edustandaard om dit wel te doen wordt overgenomen door de AR.

Dirk merkt op dat alle modellen en begrippen via de website van Edustandaard als PDF beschikbaar worden gesteld. Hij geeft aan de toegankelijkheid hiermee sterk wordt beperkt. Het is écht wenselijk om de modellen en begrippen veel makkelijker inzichtelijk te maken stelt hij. Brian geeft aan dat binnen het ROSA Revisie-traject hier

edustandaard

ook aan wordt gewerkt, bijvoorbeeld door alle begrippen met hun definities te ontsluiten via het ROSA Begrippenmodel. Vwb de modellen zelf. Ook op de website van Edustandaard zal hier een verbetering voor worden gemaakt.

Besluit:

De Architectuurraad adviseert positief over de in beheername van de RIO-standaard bij Edustandaard en neemt alle opmerkingen uit het advies van Bureau Edustandaard over. O.a.. betreft dit het advies om een ROSA-scan uit te voeren op het RIO Register

Actiepunten

- Brian: inbrengen adviezen Architectuurraad en Bureau Edustandaard bij het CAB (Change Advisory Board) begin februari Oa. Advies tot uitvoeren ROSA-scan op het RIO-register.
- Met de reactie van het CAB erbij kan het hele advies (van Architectuurraad en Bureau Edustandaard) naar de Standaardisatieraad met een positief advies over de in beheer name
- Webiste Edustandaard.nl: modellen en begrippen in standaarden toegankelijker maken (bij RIO-modellen nu gepresenteerd via PDF's

7. PRINCIPE ETHICS BY DESIGN: TERUGKOPPELING UIT DE STANDAARDISATIERAAD

Henk Nijstad praat de Architectuurraad bij over de presentatie van de werkgroep Ethiek in de Standaardisatieraad van 2 december j.l. De Standaardisatieraad ondersteunt het toevoegen van dit principe inclusief de handreikingen van harte. Gevraagd naar het ambitieniveau, geeft de Standaardisatieraad aan het heel belangrijk te vinden dat bestuurlijke besluiten worden ondersteunt door afwegingen m.b.t.. Waarden. Ze wil hier graag een ambassadeursrol in vervullen. Het jargon m.b.t.. Waarden sluit ook goed aan bij het bestuurlijke jargon. Wel werd geconstateerd dat de uitwerkingen vooral betrekking hebben op de meer 'technisch-inhoudelijke' architectuur en dat een raamwerk voor bestuurlijke (beleids-)zaken nog ontbreekt. Ook is het nog zoeken hoe de Standaardisatieraad goed in gesprek kan gaan met haar evenknie uit de business, want daar vindt dat proces plaats. Dit onderwerp wordt dus vervolgd in de Standaardisatieraad. De Architectuurraad gaat verder op de reeds ingeslagen weg.

Besluit:

- De Standaardisatieraad ondersteunt het toevoegen van het principe 'ethics by design' als concept en wil graag een ambassadeursrol vervullen

Actiepunt: Principe is reeds [toegevoegd in de ROSA](#) (uitgevoerd)

Dirk Linden (voorzitter werkgroep UBV) praat de Architectuurraad bij over de nieuwe versie UBV TLS 1.2 die is afgerond en wordt gepresenteerd bij de Standaardisatieraad. Deze versie (1.2) is bijgewerkt met voorschriften en advies rondom 'Domeinnaambeveiliging' en het profiel UBV Edukoppeling is tevens bijgewerkt op basis van een nieuwe versie van Digikoppeling 1.4. Hierin wordt alleen het gebruik van een PKloverheid private root certificaat voorgescreven.

edustandaard

Besluit:

- De Architectuurraad adviseert positief over de in beheername van de nieuwe versie UBV TLS 1.2

De voorzitter sluit de digitale vergadering rond 16:20 uur.

Vergaderdata 2021 (donderdagmiddag 13:30 – 16:30 uur):

- 14-apr. 2022
- 30-jun. 2022
- 13 okt. 2022

Met opmerkingen [JE1]: [@Henk Nijstad](#) Verslag is doorgenomen en waar mogelijk aangevuld. Wijzigingen kunnen worden verwerkt en dan is wat mij betreft het verslag klaar om op te sturen